

MEMO

aan	kopie aan	datum
Commissie watersysteem		22 januari 2019
van	Eenheid en team	bijlage(n)
Dagelijks bestuur (Portefeuillehouder: Ria Broeze)		Handleiding zorgvuldig onderhoud 2017
onderwerp	kenmerk	
Beantwoording AB-vragen maaibeleid	B2019/2616	

Aanleiding/doel

In de vergadering van het algemeen bestuur op 28 november 2018 zijn door de heer Nicolai vragen gesteld over de afgelopen maaiperiode. Deze memo heeft als doel antwoord te geven op de gestelde vragen.

Alle waterschappen worden geacht te werken volgens de Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet. Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden en de huidige gedragscode Flora en Fauna (UvW) is daarmee ook verlengd. Voor de voorbereiding en realisatie van het onderhoudswerk heeft het waterschap Vechtstromen een handleiding samengesteld (Handleiding zorgvuldig onderhoud 2017) met als doel invulling te geven aan de zorgplicht die we als waterschap hebben en de handleiding geldt als protocol/richtlijn voor de uitvoering van het onderhoudswerk.

De handleiding is geschreven voor:

- medewerkers die werkzaamheden aan het watersysteem voorbereiden (en opdrachten aan collega's of derden verstrekken), onderhouds- en beheerwerkzaamheden verrichten en toezicht houden;
- partijen/derden die in opdracht van het waterschap onderhoudswerkzaamheden verrichten (bijvoorbeeld loonwerkers, inhuurkrachten en aannemers).

De Flora- en Faunawet en de Gedragscode gaan uit van drie voorkeurperioden waarin onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd. In hoofdstuk 3 van de Handleiding zorgvuldig onderhoud 2017 (zie bijlage), staat uitgelegd hoe Vechtstromen de Gedragscode hanteert in relatie tot diverse onderhoudswerkzaamheden.

Zoals afgelopen jaar door portefeuillehouder mevrouw Broeze in commissie watersysteem is gemeld, wordt een actualisatie van het maaibeleid momenteel voorbereid (en daarmee onze handleiding). Het is van belang dat dit proces in de nieuwe bestuursperiode zorgvuldig met alle stakeholders wordt doorlopen en dat de nieuwe gedragscode voor waterschappen (die per 1 februari aanstaande wordt aangenomen) hierin wordt verwerkt. Het algemeen bestuur wordt nadrukkelijk betrokken in de totstandkoming van het nieuwe maaibeleid.

Beantwoording AB-vragen

Naar aanleiding van de gestelde vragen/opmerkingen van de heer Nicolai volgt hieronder de beantwoording/reactie:

Vraag 1: Is het waterschap in 2018 te vroeg gestart met het maaien van de onderhoudspaden?

- In de Gedragscode staat dat op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht, het waterschap de maaidatum en maaimethode afstemt op de instandhouding van deze soorten. Bij voorkeur worden de werkzaamheden uitgevoerd na 15 juli en voor 15 maart, omdat in deze periode geen voortplanting van betekenis plaats vindt van vogels, amfibieën en reptielen en hebben de meeste planten zaad gezet. Maaiwerkzaamheden vanwege de primaire waterschapstaken kunnen volgens de Gedragscode tussen 15 maart en 1 juni plaatsvinden met de nodige voorzorg. Als voorbeeld wordt gegeven dat een vroege maaibeurt noodzakelijk kan zijn om de watergang bereikbaar te houden voor latere schoningswerkzaamheden. De voorzorgsmaatregelen (om broedende vogels, hun nesten, eieren en jongen en op bloeiende, juridisch zwaarder beschermde plantensoorten tijdens het maaien te ontzien) moeten dan goed gedocumenteerd worden. Voorzorgsmaatregelen zijn volgens de Gedragscode het nesten opsporen, markeren en ter plekke niet te maaien.
- Om een goede water aan- of afvoer te kunnen garanderen, start Vechtstromen normaliter met het maaien van de onderhoudspaden op 1 mei. De eerste maironde van de paden is in de periode van 1 mei tot 31 mei. Afgelopen jaar is het grootste deel van onderhoudspaden in het tweede deel van mei gemaaid. Daarna, vanaf juni, worden de bodems van de watergangen gemaaid. Bij de maaiwerkzaamheden worden voorzorgsmaatregelen getroffen en gedocumenteerd, zoals de Gedragscode voorschrijft.
- Het maaien van de onderhoudspaden (op de brede paden van de weidevogelgebieden na, wat bij het volgende punt wordt toegelicht) gebeurt in mei om de volgende redenen:
 - Veiligheid: het gras op de paden wordt te lang om nog duidelijk de insteek van het talud te kunnen zien, met name op smalspoorpaden.
 - Het pakket maaisel wordt in juni te dik, waardoor de machines moeite krijgen het maaisel te verwerken.
 - Als het gras in de maand juni erg lang is, dan is het erg lastig zoeken naar eventuele broedende vogels. In de maand mei kunnen de nesten beter ontdekt en ontzien worden.
 - In de maand mei zijn peilbeheerders al druk in de weer om stuwen te bedienen. Dat kan zijn in tijden van droogte om extra water in te laten of om bij wateroverlast om het teveel aan water af te laten. De peilbeheerders gebruiken deze onderhoudspaden om de stuwen te bereiken en moeten ook voor de veiligheid de insteek kunnen zien. Daarnaast worden de paden in dezelfde periode door de MURA-bestrijders gebruikt.
 - Er zijn een paar weken nodig om alle onderhoudspaden in het gehele gebied te kunnen maaien. Pas daarna (in juni) kunnen de bodems worden gemaaid.
- In de weidevogelgebieden in Twente en nu ook in het noordelijke deel van ons beheergebied, worden de brede onderhoudspaden (vanaf 3 meter) al een aantal jaren na 15 juni gemaaid om de weidevogels te ontzien. Dit gaat in samenwerking met de plaatselijke weidevogelverenigingen.

De smalspoorpaden worden in deze gebieden eerder gemaaid, maar deze worden voorgelopen op broedsels door leden van de weidevogelvereniging of door eigen medewerkers.

- In maart 2018 zijn er wel delen van de onderhoudspaden gefreesd. Voor het bereiken van de te frezen gedeelten moest over de schouwpaden worden gereden. Het herstellen van de onderhoudspaden gebeurt om de paden vlak en goed toegankelijk te houden. Dit in verband met de bereikbaarheid en bediening van de kunstwerken en voor het veiligheid van mens en machine bij het uitvoeren van de maaierwerkzaamheden.
- Uit bovenstaande toelichting blijkt dat voor ons waterbeheer en vanuit de Gedragscode geredeneerd, we in 2018 niet te vroeg zijn gestart met het maaien van de onderhoudspaden.

Vraag 2: Heeft het waterschap zich hiermee niet aan de Flora- en faunawet gehouden?

- Gezien het antwoord op vraag 1 is onze conclusie dat Vechtstromen de maaierwerkzaamheden verricht volgens de Gedragscode Flora- en Faunawet.
- Volgens de Gedragscode mogen herstelwerkzaamheden gedurende het gehele jaar mogen worden uitgevoerd. We benutten de uitvoeringsperiode buiten het broedseizoen van 15 maart tot 15 juli zo veel mogelijk voor het uitvoeren van deze herstelwerkzaamheden. Echter, afhankelijk van opgetreden schades en weersomstandigheden kan deze periode langer duren. Het frezen van de onderhoudspaden is in 2018, in verband met de late vorstperiode in maart, uitgevoerd tot begin april. Herstelwerkzaamheden in Weidevogelgebieden(provinciaal aangewezen) worden altijd buiten het broedseizoen uitgevoerd.

Vraag 3: Wordt de juiste informatie over het maaibeleid op onze website verstrekt?

De informatie op de website is op een juiste manier weergegeven

(<https://www.vechtstromen.nl/over/beheer-onderhoud/maaikalender/artikel/>), het kan echter wel duidelijker worden verwoord. Om die reden hebben we de tekst inmiddels als volgt aangepast:

Maaiperiodes

In de periode tussen 1 mei en 16 november maaien wij al onze onderhoudspaden en bodems en oevers van waterlopen om te voorkomen dat ze dichtgroeien. De onderhoudspaden maaien we als eerste, om veilig via deze paden met het materieel bij de waterkant te kunnen komen om onze werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Meteen daarna, vanaf 1 juni, maaien we de bodem en de waterkanten (de zogenoemde taluds) van de waterlopen. De bredere onderhoudspaden die in weidevogelgebieden liggen, laten we in de periode tussen 1 mei en 15 juni ongemoeid. Voor smalle paden in weidevogelgebieden vindt er eerst een veldcheck plaats op broedvogels in periode van 1 mei tot 15 juni om het broeden niet te verstoren. Door weersomstandigheden (bij droogte of veel neerslag) kan het nodig zijn dat we eerder of later maaien, om daarmee een goede aan- en afvoer van water te borgen. Dit doen we binnen de mogelijkheden die de Gedragscode en de Wet Natuurbescherming ons biedt.

Natuurwaarden behouden

Voor flora en fauna vormen de begroeiing in sloten en langs waterkanten vaak een aantrekkelijke leefomgeving.

We zaaien ook op verschillende plekken langs de waterkant stroken in voor bijen en vlinders. Bij het maaien, dat nodig is voor een goede aan- en afvoer van water, houden we rekening met de aanwezige natuurwaarden. Dit doen we onder meer met de flora- en faunakaart die via een app beschikbaar is voor onze maaiers. Op deze kaart is zichtbaar waar welke beschermde flora en fauna langs onze watergangen zitten. Alle aannemers krijgen aan het begin van maaiseizoen een toolbox met uitleg hoe om te gaan met flora en fauna. Daarnaast krijgen ze ook onze praktische handleiding waarin een stappenplan staat hoe om te gaan met bijvoorbeeld een nest die op het onderhoudspad zit.

Gedragscode en Wet Natuurbescherming

We hanteren bij het maaien een gedragscode die is ontwikkeld vanuit de Unie van Waterschappen en die is gericht op de bescherming van flora en fauna. Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden en de gedragscode Wet Natuurbescherming (Uvw). Voor de voorbereiding en realisatie van het onderhoudswerk heeft het waterschap Vechtstromen een handleiding samengesteld (Handleiding zorgvuldig onderhoud) met als doel invulling te geven de gedragscode en deze wet. De handleiding wordt jaarlijks geactualiseerd, conform de wijzigingen in de wet- en regelgeving. Met ingang van 1 februari 2019 is een nieuwe gedragscode vastgesteld.